

CULTURA POPULARĂ – MODEL DE EDUCAȚIE ȘI CONSILIERE A PĂRINȚILOR

THE POPULAR CULTURE – A MODEL OF EDUCATION AND PARENTS' COUNSELLING

Nicolae SILISTRARU,

dr. hab., prof. univ.,

Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău),

Aurelia BUZENCO,

doctorandă,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Abstract: *The aim of parents counselling is oriented to educational tasks and new educative competences formation. The objectives of all claims initiated by parents' education mean a change in family education subject, a change that appears at the level of attitudes (in opinions and valuable judgments), at the level of behaviours (in the field of interferences that join when two or more people interact). Counselling sessions can be structured in various aspects, being adapted to the individuality of the persons and to the specific problems they face. Parents' education refers to the support of the already manifested parenthood.*

Keywords: *popular culture, education, parents' counselling, models of parents counselling, curriculum of parents' counselling.*

Consilierea părinților se realizează prin programe care prevăd diverse tipuri de activități educaționale. În așa fel, în viziunea lui E. Vărăjmaș, „sunt programe care se ocupă de toți părinții, de funcția educativă a familiei și de formarea părinților ca educatori responsabili” [10, p. 55].

Consilierea și educația părinților. Cu privire la programe, trebuie să menționăm că nu există un program sau un anume model, ci „*nenumerate modele de rezolvare, numeroase programe*” [ibidem, p. 55], care contribuie la soluționarea diverselor situații pentru o viață mai decentă pentru întreaga familie.

În lucrarea de față propunem să prezentăm un model destinat activităților la ședințele de educație a părinților, cât și în afara acestora. Modelul este constituit din următoarele componente: *teleologie* (sistemul de obiective), *conținuturi* (materii de predare/învăța-

re/evaluare), *tehnologii* (metodologie), *epistemologie* (baza conceptuală).

Specificul activităților presupune o flexibilitate a conținuturilor propuse. *Sistemul de obiective* prezentate sunt „mai curând, niște repere teleologice pentru activitatea dirigintelui (a educatorului – n.n.), solicitând acestuia să-și racordeze activitatea mai mult la conceptul educațional preconizat, decât la obiectivele propriu-zise [...]” [8, p. 7].

Conținuturile sunt flexibile, ședințele cu părinții se vor desfășura pe „materii imperative” atât în baza conceptului general educațional, cât și în baza unor situații educaționale reale.

Metodologiile educaționale referitoare la activitatea educatorului se vor stabili în dependență de particularitățile psihologice și de vârstă ale copiilor, de caracteristicile de personalitate a acestora și de tematici stabilite în activitățile educaționale respective.

Activitățile educaționale sunt activități formative (educative și de consiliere), informative, de orientare și sprijin material (după tipul de acțiuni); activități desfășurate în relația de parteneriat, activități de durată/periodice/sporadice; activități în dependență de modul de personalizare a intervenției.

Repere conceptuale

Educația părinților este concepută ca una din direcțiile cele mai importante în necesitatea „construirii comportamentelor parentale” încă de la vârstele mici ale copiilor [11, p. 63]. Atunci când dorim să avem o generație „sănătoasă” educațional, este primordială intervenția socio-educativă asupra părinților prin anumite tipuri de acțiuni adresate numai părinților, nu și copiilor sau bunicilor și rudelor apropiate.

Pentru a fi un bun părinte nu este suficient să-ți iubești copilul și nici să ai anumite cunoștințe sau comportamente. Orice program sau model de educație a părinților are în vedere anumite variabile pe care le fixează ca obiective și repere:

- caracteristicile personale ale copiilor;
- experiența personală de viață și experiența propriei familii;
- motivația părinților și gradul lor de implicare;
- timpul acordat acestor activități;
- condițiile sociale și economice;
- modelele socio-culturale, pe care fiecare părinte le-a primit prin experiența proprie;
- competența părinților de a face față stresului;
- relațiile cu cei din afara sferei familiale;
- sensibilitatea părinților în a identifica nevoile reale ale copiilor lor;
- dorința de schimbare în condițiile actuale;
- flexibilitatea în concepții și atitudini etc. [Lamb J., Lamb W. A., 1978,

Parent Education and Elementary Conseling, Ilumau Science Presse, New York]

Scopul consilierii părinților este centrat pe sarcinile și faptele educaționale, pe formarea competențelor educative noi. Obiectivele tuturor demersurilor inițiate de educație a părinților sunt instalarea unei schimbări în materie de educație familială, schimbare care se manifestă la nivelul atitudinilor (în opinii și judecăți de valoare), fie la nivelul comportamentelor (în câmpul intervențiilor care fuzionează atunci când două sau mai multe persoane interacționează).

Obiective generale:

- formarea reprezentărilor privind procesul de consiliere a părinților;
- formarea atitudinii pozitive față de părinți și realizarea rolurilor familiale;
- dezvoltarea achizițiilor cognitive, psihologice și socio-afective privind priceperea, cunoașterea și stăpânirea unui mod de viață familial sănătos;
- formarea competențelor de comunicare eficientă și de comportare civilizată în societate (comunitate);
- cultivarea valorilor moral-spirituale prin prisma relațiilor familiale armonioase.

La finele activităților, părinții vor fi capabili să atingă următoarele niveluri de competență;

La nivel de cunoaștere:

- cunoașterea particularităților specifice sărbătorilor;
- distingerea formelor și modalităților de colaborare în familie;
- cunoașterea regulilor de comportare în familie și societate;
- descrierea diverselor activități educaționale;
- identificarea elementelor obligatorii ale costumului popular;

- cunoașterea semnelor distincte ale sărbătorilor de Sfintele Paști;
- descrierea culturii etnice ca fenomen general-uman.

La nivel de aplicare:

- determinarea corectă a particularităților adulților și copiilor;
- utilizarea în comunicare a formulilor de politețe; folosirea adecvată a adresărilor, a salutului;
- respectarea regulilor de comportare în familie și în societate;
- manifestarea dragostei, respectului față de alte persoane, empatie, prezentarea cauzelor situațiilor de risc pentru dezvoltarea copiilor.

La nivel de integrare:

- elaborarea unui scenariu al unei acțiuni (șezători, sărbători, ieșire în natură) cu familia;
- elaborarea regimului zilei în familie;
- elaborarea unui plan de acțiuni în cadrul familiei;
- elaborarea unui plan de soluționare a conflictelor în familie;
- respectarea regulilor de conviețuire în familie;
- elaborarea unui plan de soluționare a situațiilor de risc pentru dezvoltarea copiilor.

Curriculum de consiliere a părinților

Competențe	Module, submodule
• Cunoașterea noțiunilor de <i>libertate, lege, democrație, demnitate, cinste, adevăr, artă, cultură</i>; • valorificarea relației: cadru didactic-elev-părinte; • conturarea câtorva idei despre personalitatea dirigintelui, a elevului și a părinților; • explicarea noțiunii de „orientare” spre valori prin valori;	1. De la dirigenție la consilierea părinților • Relația cadru didactic – elev între dezi-derat și realitate; • Timpul liber și educația pentru timpul liber; • Libertate, legi, democrație; • Demnitate, cinste, adevăr; • Artă și cultură națională;
• Descrierea particularităților etnice ale familiei; • identificarea continuității generațiilor în educație; • argumentarea etnopsihopedagogiei familiei; • descrierea funcțiilor familiei din perspectivă populară;	2. Familia - celulă incipientă în educația națională • Particularitățile etnice ale familiei; • Continuitatea (unitatea) celor trei generații; • Etnopsihopedagogia familiei; • Funcțiile familiei din perspectiva educației populare;
• Caracterizarea rolului părinților și bunicii în educația copiilor; • descrierea particularităților de vârstă și individuale ale copiilor; • conceperea, identificarea și caracterizarea mediului etnic al copilului; • conceptualizarea colaborării dintre școală și familie în educația populară; • explicarea valorilor „cultul mamei”, „cultul strămoșilor”, „cultul familiei”, „cultul mândriei naționale” și rolul acestora în educație;	3. Mama și „școala maternă”. Tatăl – educator Tipurile de relații familiale • Mama și tata – primii educatori. Bunicii – educatori; • Particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor; • Mediul etnic al copilului; • Relația: familie-școală-comunitate; • Cultul și cultele educației ce țin de familie;

• Conștientizarea caracterului etnic al educației populare; • identificarea specificului educației naționale în contextul etnocultural; • descrierea sistemului culturii etnice ca fenomen general-uman a libertății și dragostei față de om în contextul educației populare; • conceperea unui joc de rol cu un subiect din viața familiei cotidiene;	4. Părinții și sistemul etnopedagogic ca model de educație familială general-uman • Caracterul etnic al educației populare; • Educația națională și unitatea culturii pedagogice etnice; • Sistemul educației etnice ca fenomen general-uman; • Pedagogia populară ca model de educație a libertății și dragostei față de om;
• Explicarea fenomenului educația populară; • caracterizarea prin exemple a particularităților pedagogiei populare: • caracterul firesc; • caracterul permanent; • începutul timpuriu al educației; • caracterul experienței populare în educație; • caracterul complex al educației populare; • caracterul de improvizare în educație. Valorile populare ale educației: - știința/cunoștințe; - arta/frumosul; - religia/credința; - educația/dragostea;	5. Părinții și particularitățile pedagogiei populare • Fenomen unic al educației populare; • Particularități; • Metode și forme de organizare; • Particularități de vârstă și individuale ale elevilor; • Valori ale educației populare;
• Caracterizarea particularităților de gen/sex și comportare a băieților și fetițelor; • relatarea despre conduita părinților, sentimentelor lor față de copii; • descrierea rolului și funcțiilor tatălui și ale mamei ca modele de educație; • comentarea chipului părinților și al copiilor redat în diferite opere de artă; • identificarea numelui, prenumelui, vârstei și adresei bunicii; • explicarea noțiunilor de arbore genealogic, neam, patrie; • stabilirea legăturilor între străbunici, bunici, părinți, nepoți; • compararea casei bunicii cu casa părinților lor; • elaborarea unui plan de ajutorare al bunicii; • reproducerea sfaturilor, poveștilor auzite de la bunici; • identificarea rolului generațiilor în educație;	6. Bunicii, părinții și copiii • Particularitățile adultului și ale copilului de gen/sex și comportare; • Sentimentele de dragoste, stimă, cordialitate în relațiile părinți – copii despre arta populară; • Creația populară orală despre familie (copii și părinți); • Relațiile bunici – nepoți și nepoți – bunici; • Noțiunea de arbore genealogic, neam, patrie; • În ospete la bunici; • Bunicii purtători de valori strămoșești; • Caracteristici ale celor trei generații;
• identificarea obligațiilor tuturor membrilor familiei; • identificarea și respectarea obligațiilor sale în cadrul familiei; • explicarea și respectarea regulilor de comportare și conviețuire în familie;	7. Comportarea în familie și în viață • Cultura conduitei; • Salutul. Răspunsul la salut; • Rugămintea. Adresarea către părinți, bunici, rude, frați, surori; • Respectarea ordinii în familie;

• reproducerea diferitelor forme de salut, răspuns la salut, adresare, rugămintele aluzie; • folosirea adecvată a formulelor de politețe: poftim, mulțumesc, vă rog scuzăți-mă, cu plăcere; • compararea regulilor de comportare civilizată cu poruncile lui Dumnezeu; • sărbătorirea tradițiilor de familie; • distingerea deosebirilor dintre regimul copiilor și al adulților; • respectarea regulilor de comportare civilizată; • dezvoltarea la copil a motivației succesului și să-și propună scopuri;	• Comunicarea amabilă și politețea; • Poruncile lui Dumnezeu se respectă în familia mea; • Tradiții în familie ca modele de educație familială; • Întrebări stereotip ale părinților; • Atitudini verbale evolutive ale copilului; • Atmosfera familială – climatul educativ necesar; • Copiii despre părinți; • Comportarea adulților și a copiilor în comunități;
• Conștientizarea importanței sănătății și a alimentației raționale pentru sănătatea familiei; • respectarea condițiilor care ne asigură ocrotirea sănătății și a regulilor de igienă personală; • identificarea unor elemente ale educației morale; • cunoașterea și aplicarea metodelor educației pentru valorile morale; • explicarea noțiunilor „axiologic” și „științific” în contextul educației pentru valorile morale;	8. Sănătatea în familie și strategia ei • Impactul sănătății în viața familiei; • Regimul zilei și respectarea lui; • Însemnătatea somnului, odihnei, culturii fizice pentru: - igiena personală; - alimentația rațională; • <i>Strategia educației pentru valorile morale</i> • Recunoașterea unor teorii ale educației morale – elaborate și inter-testate; • Opțiuni justificate axiologic și întemeiate științific; • Finalități clare ale strategiei educației;
• Explicarea rolului altor instituții (policlinica, grădinița de copii, școala, biserica) în viața familiei; • comunicarea copiilor despre însemnătatea bisericii în cadrul familiei; • conștientizarea rolului mass-media în viața de familie;	9. Relația familiei cu alte instituții sociale • Grădinița de copii, școala în viața de familie și a copiilor; • Policlinica pentru copii; • Medicul de familie și sănătatea copiilor; • Biserica în viața familiei; • Mass-media în viața de familie;
• Explicarea noțiunilor de sesizare, procedură, competență, sancțiune; • indicarea măsurilor luate în vederea înlăturării sancțiunilor; • determinarea rolului familiei în educația copilului; • cunoașterea autorităților implicate în protecția copilului; • cunoașterea principiilor care stau la baza activității de protecție a copilului;	10. Protecția copilului abuzat și neglijat • Sancțiuni de drept penal; • Sesizare, proceduri, competențe; • Sancțiuni de dreptul familiei; • Sancțiuni contravenționale; • Perspective în protecția drepturilor copilului;
• Identificarea sărbătorilor naționale; • descrierea semnificației sărbătorilor naționale în familie; • definirea și explicarea noțiunii de <i>etnic, național, general-uman, identitate etnică, eticheta națională</i>;	11. Sărbătorile poporului român în familia mea • Sărbătoarea Independenței; • Sărbătoarea Limba noastră cea română; • Însemnătatea sărbătorilor naționale;

• descrierea virtuților general-umane ale creștinismului; • descrierea cu exemple a tradițiilor – etichetă la români;	• Participarea familiei noastre la diverse manifestări de sărbători; • Noțiunea de etnic, național, general-uman, identitate etnică, etichetă națională; • Dragostea față de copii ca fenomen general-uman veșnic; • Virtuțile general-umane ale creștinismului; • Tradițiile – etichetă la români;

Sugestii metodologice

Activitatea educațională cu părinții este orientată spre atingerea unor finalități care trebuie să fie conștientizate și interiorizate de ambii subiecți ai procesului (părinții și copiii).

Realizarea tehnologiilor educaționale se efectuează prin aplicarea metodelor interactive. Mai frecvent se aplică: observarea, convorbirea, diverse concursuri, interviewarea, problematizarea, cooperarea, studiul de caz, dar și povăța, rugămintea, îndemnul, aluzia.

Selectarea și utilizarea metodelor este condiționată de obiectivele activității, modulul, conținutul, mijloacele și metodele ce conduc spre motivația, inspirația, creativitatea educatorului în formarea competențelor.

Sugestii de evaluare

Evaluările formativă și sumativă se vor realiza prin intermediul diferitelor metode (orale, scrise, practice). În procesul activităților se pot aplica evaluări de tipul eseurilor, schițelor, modelelor. Evaluarea obiectivelor preconizate este posibilă prin aplicarea strategiilor de tip expozitiv-uristic, algoritmizat. Accentul se va axa pe îmbinarea adecvată a metodelor clasice cu cele moderne. Educatorii pot utiliza diverse căi de formare a părinților: autocorectarea sau corectarea reciprocă; autoaprecierea vecheată; aprecierea reciprocă; aprecierea obiectivă a personalității și estimarea propriei personalități (autoestimarea) [8, p. 33-34].

Referințe bibliografice

1. Avram I., *Etnopedagogie aplicată: formarea orientărilor axiologice la preșcolarii mari*, Cluj-Napoca, Eurodidact, 2006, 183 p.
2. Baci, S., *Perspective curriculare etnopedagogice*, Chișinău, „Univers Pedagogic”, 2007, 103 p.
3. Badea, E., *Caracterizarea dinamică a copilului și a adolescentului (de la 3 la 17/18 ani) cu aplicație la fișa școlară*, București, Editura Tehnică, 1997, 203 p.
4. Batâr, D., *Familia în dinamica societății*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2004, 170 p.
5. Chirilenco, S., Cutasevici, A., *Ghid pentru perfecționarea modalităților de evaluare inițiată a copiilor*, Chișinău, Epigraf, 2005, 128 p.
6. Crăciun, B., *Lecturi minunate*, vol. III, *Povești, proverbe, ghicitori pentru școlari și învățători*, Iași, Editura Porților Orientului, 2000, 159 p.
7. Cuznețov, L., *Curriculum: Educația pentru familie*, Chișinău, Editura „Museum”, 2004, 280 p.
8. Mija, V., Parlicov, E., Pâslaru, VI., *Curriculum la dirigenție*, Chișinău, Lyceum, 2003, 36 p.
9. Silistraru, N., *Etnopedagogie*, Chișinău, Centrul Ed. al USM, 2003, 269 p.
10. Vrășmaș, E. A., *Consilierea și educația părinților*, București, Aramis, 2002, 176 p.